

Denk- en werkwijzer¹

Inleiding

Preventief en doelgericht samenwerken

Het uitgangspunt is dat ontwikkel- en ondersteuningsvragen zoveel mogelijk worden opgepakt binnen de dagelijkse onderwijspraktijk. Daarbij staat **preventief** handelen centraal: vroegtijdig signaleren, versterken wat werkt en ondersteuning zo licht, nabij en tijdelijk mogelijk inzetten. De focus ligt op **het versterken van het handelen van de leerkracht/docent**, de ondersteuning binnen de school en de samenwerking met ouders. Het doel is om de **onderwijscontext** zo goed mogelijk aan te laten sluiten op onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van leerlingen in de school. Met als resultaat dat leerlingen optimaal kunnen participeren en ontwikkelen in het reguliere onderwijs.

Indien de ondersteuningsbehoefte van leerlingen de basisondersteuning overstijgt, wordt van de school verwacht dat zij de eigen ondersteuningsstructuur kritisch evalueert en verkent welke mogelijkheden er zijn om passende ondersteuning binnen de bestaande schoolcontext te realiseren.

De onderwijsspecialist (OS), Begeleider Passend Onderwijs (BPO) en orthopedagoog vervullen hierin een rol als kritische meedenker en sparringpartner. Zij helpen bij het duiden van ondersteuningsvragen, het analyseren van de situatie, het verkennen van mogelijkheden en het scherp formuleren van doelen en interventies. Daarbij wordt steeds gekeken naar wat nodig is, wie welke verantwoordelijkheid draagt en hoe de samenwerking tussen betrokkenen het meest effectief kan worden ingericht.

De school blijft primair verantwoordelijk voor het bieden en organiseren van de basisondersteuning. Daarom wordt verwacht dat scholen eerst onderzoeken welke mogelijkheden binnen de eigen onderwijscontext, expertise en ondersteuningsstructuur beschikbaar zijn. Pas wanneer blijkt dat de ondersteuningsbehoefte de basisondersteuning overstijgt, komt aanvullende ondersteuning vanuit een arrangement in beeld.

Bij alle arrangementsaanvragen binnen het samenwerkingsverband zijn de OS, BPO en/of orthopedagoog actief betrokken. Het betreft altijd aanvragen voor extra ondersteuning aanvullend op de basisondersteuning. Een uitzondering hierop vormen de bovenschoolse arrangementen in het Primair Onderwijs (PO), die op bestuurlijk niveau worden aangevraagd.

Inhoud:

1. School- of groepsarrangementen
2. Consultatie orthopedagoog
3. Individuele arrangementen
4. Verkenning PO-PO overstap en VO-VO overstap
5. Aanvraag toelaatbaarheidsverklaring (TLV)

¹ Versie 1.0 - dit document is officieel vastgesteld op d.d. 03-09-2026 door het MT van SWV Drechtsteden

1. School- of groepsarrangementen

Bij school- en groepsarrangementen is de OS in het PO en de BPO in het VO actief betrokken bij de voorbereiding, uitvoering, monitoring en evaluatie. Een arrangement kan worden aangevraagd wanneer de ondersteuningsvraag de mogelijkheden van de basisondersteuning overstijgt.

Het doel van een school- of groepsarrangement is niet alleen het bieden van aanvullende ondersteuning, maar vooral het versterken van het handelen van de leerkracht/docent, de ondersteuningsstructuur van de school en de kwaliteit van de onderwijscontext. Daarbij wordt gewerkt vanuit een preventieve insteek: tijdig signaleren, expertise toevoegen waar nodig en ondersteuning zo dichtbij mogelijk organiseren.

Voor de aanvraag is géén OPP vereist. Wel is het raadzaam om voor deelnemende leerlingen een OPP op te stellen of op andere wijze planmatig vast te leggen welke doelen worden nagestreefd, welke ondersteuning wordt geboden en welke ontwikkeling zichtbaar is. Hierdoor kunnen opbrengsten en effecten van het arrangement goed worden gevolgd en geëvalueerd. Dit is een voorwaarde om, indien nodig, op te schalen naar een individueel arrangement of een TLV-aanvraag. Tevens moet duidelijk worden hoe ernaar toegewerkt gaat worden dat een leerling met minder of zónder de extra ondersteuning kan functioneren.

2. Consultatie orthopedagoog

In het PO geldt: De scholen kunnen preventief een consult aanvragen bij een orthopedagoog rondom een individuele leerling via TOP dossier. Het consult is gericht op het versterken van de onderwijscontext, het handelingsrepertoire van de betrokken professionals en/of de leerkracht-leerlinginteractie. Voor dit consult wordt het OPP gevraagd (zie bijlage) en eventueel andere aanvullende documenten waaruit blijkt wat reeds is ingezet en is geëvalueerd.

In het VO geldt: Als men denkt aan plaatsing binnen het gespecialiseerd onderwijs, is het vereist dat de school eerst een consultatie heeft gehad met de orthopedagoog. Deze aanvraag kan worden ingediend via TOP dossier.

3. Individuele arrangementen

Op het moment dat een school- of groepsarrangement onvoldoende effect heeft voor een leerling of dat er maatwerk is vereist, wordt in het PO, na overleg met de OS, de orthopedagoog ingeschakeld. Bij een individuele aanvraag is de orthopedagoog altijd betrokken bij het proces (monitoring) en evaluatie(s).

Binnen het VO is de BPO altijd betrokken bij individuele aanvragen. De orthopedagoog kan ingeschakeld worden als sparringpartner. We kijken niet primair naar de belemmering van de leerling, maar naar wat nodig is om de onderwijscontext zo goed mogelijk aan te laten sluiten. Daarbij geldt dat de regie en verantwoordelijkheid voor de ondersteuning van de leerling te allen tijde bij de school blijven. De focus ligt op het versterken van het handelen van de leerkracht/docent, de ondersteuning binnen de school en de samenwerking met ouders.

De individuele aanvraag wordt ingediend via TOP dossier. Het geëvalueerde OPP vormt hierbij hét centrale en verplichte document en dient alle relevante informatie te bevatten. Indien een aanvullend verslag van toegevoegde waarde is voor de aanvraag, kan dit eventueel in de bijlage.

3a. Individueel arrangement op maat

- Kwalitatief goed en volledig geëvalueerd OPP
 - Aan de hand van de gestelde doelen moet duidelijk zijn op welke manier er naartoe gewerkt wordt dat de ondersteuning kan worden 'afgeschaald'.
- Opm.: de orthopedagoog is betrokken, maar het kan zijn dat de OS/ BPO vanuit expertise ook betrokken blijft, ook als het individuele arrangement wordt afgesloten.

3b. Aanvraag Ambulant Docent/Afstandsonderwijs (PO groep 7/8 en VO)

- Kwalitatief goed en volledig geëvalueerd OPP
- Bedenk goed welk(e) doel(en) er wordt beoogd met deze inzet en laat dat zichtbaar zijn in het OPP:
 - Terugkeer naar onderwijs bevorderen
 - Verbinding met onderwijs behouden (focus ligt nu op zorg)
 - Verbinding behouden én weer positieve ervaringen opdoen
 - Verbinding behouden én weer tot leren komen/ achterstanden verminderen
- Uit het OPP moet duidelijk blijken wat de school heeft gedaan om de doel(en) te bewerkstelligen.
- Maak in het OPP onderbouwd zichtbaar op welke manier de inzet is bedacht:
 - voor welke vakken
 - voor hoeveel uren (max 2 x 1,5 uur per week)
 - locatie

3c. Aanvraag AV1 uitzondering

- Kwalitatief goed en volledig geëvalueerd OPP
Uitzondering: bij een tijdelijk lichamelijke beperking, is er bij de aanvraag geen OPP vereist, er wordt tijdens het arrangement mogelijk wel een OPP opgesteld.
- Bedenk goed welk(e) doel(en) er wordt beoogd met deze inzet en laat dat zichtbaar zijn in het OPP:
 - In contact blijven met de klas/docent(en), het kunnen volgen van instructiemomenten om naargelang de mogelijkheden van de leerling aan te kunnen blijven haken bij de lesstof.
 - In contact blijven met de klas/docent(en), het kunnen volgen van instructiemomenten en schoolwerk maken om zo min mogelijk achterstand op te lopen met de lesstof.
- Uit het OPP moet duidelijk blijken wat de school heeft gedaan om de doel(en) te bewerkstelligen.

3d. Aanvraag digitale Opmaatklas (VO)

- Kwalitatief goed en volledig geëvalueerd OPP
- Doel van de digitale Regionale Opmaatklas is om bij de leerling persoonlijke-, cognitieve- en sociale groei te realiseren die binnen 20 (of 40) weken leidt tot terugkeer naar onderwijs.
- Uit het OPP moet duidelijk blijken wat de school heeft gedaan om de doel(en) te bewerkstelligen.

3e. Aanvraag inzet VO-MBO coach (VO)

- Kwalitatief goed en volledig geëvalueerd OPP
- Laat door onderbouwing in het OPP blijken waarom de inzet van een overstapcoach zinvol lijkt en waarom het de basisondersteuning (rol decaan) overstijgt.
- Laat door onderbouwing blijken wat maakt dat MBO passend(er) en haalbaar lijkt.

3f. Aanvraag GOAL (VO)

- Kwalitatief goed en volledig geëvalueerd OPP
- Wat maakt dat GOAL de extra ondersteuning wel zou kunnen bieden en de aanvragende school niet binnen de eigen school- en groepsarrangementen zelf? Wat verwacht je dat het de leerling gaat opleveren in zijn ontwikkeling zodat de leerling terug kan keren naar (de eigen) school?

3g. Aanvraag voor psychodiagnostisch onderzoek door de orthopedagoog

Uitgangspunt is dat ondersteuningsvragen zoveel mogelijk handelingsgericht en binnen de onderwijscontext worden beantwoord. De focus ligt daarbij op het versterken van het handelen van de leerkracht, de ondersteuningsstructuur van de school en de afstemming met leerling en ouders. Aanvullend onderzoek is geen doel op zich en wordt niet ingezet om te classificeren of te labelen.

Wanneer er, ondanks analyse, begeleiding en ingezette ondersteuning, nog onvoldoende duidelijkheid bestaat over wat nodig is om de ontwikkeling van een leerling verder te ondersteunen, kan aanvullend onderzoek worden overwogen. De orthopedagoog kijkt hierbij kritisch mee naar de noodzaak en meerwaarde van onderzoek en kijkt samen met de school of de hulpvraag ook op een andere manier beantwoord kan worden. Onderzoek wordt alleen ingezet wanneer dit leidt tot nieuwe handelingsgerichte inzichten en concrete aanknopingspunten voor de onderwijspraktijk.

Dossiers (verslagen, logboeken e.d.) worden uitsluitend met de orthopedagoog gedeeld wanneer dit noodzakelijk is voor een onderzoek. Voor het beoordelen van een arrangementaanvraag is het delen van andere dossierstukken niet vereist.

3h. Aanvraag onderzoek Dyslexie (PO)

Deze aanvraag valt binnen TOP dossier onder de individuele arrangementen, maar inhoudelijk valt deze hierbuiten. Zie [downloads PO de website van SWV Drechtsteden](#).

4. Verkenning PO-PO of VO-VO overstap

Indien de school de benodigde ondersteuning en/of aanpassingen onvoldoende kan bieden na inzet van een arrangement, dient de school in samenwerking met de betrokkenen van het SWV te onderzoeken of een andere school beter past. Iedere school is in de mogelijkheid om keuzes te maken in school- en groepsarrangementen, waardoor er een gedifferentieerder aanbod is om kinderen met specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften te kunnen bedienen. De scholen gaan over toelating en plaatsing, waarbij zij het advies van de betrokken BPO en/of orthopedagoog en/of OS mee kunnen nemen in het uiteindelijke besluit.

5. Aanvraag toelaatbaarheidsverklaring (TLV)

Een aanvraag TLV wordt pas overwogen, wanneer alle mogelijkheden zijn ingezet binnen de eigen school en onderzocht is of het aanbod bij een andere reguliere school passend kan zijn. In het geëvalueerde OPP blijkt uit de onderbouwing dat de ondersteuningsbehoeften van de leerling de mogelijkheden van de aanvragende school overstijgt.

De aanvraag beschrijft welke aanpassingen, ondersteuning en interventies binnen de school zijn ingezet, welke effecten dit heeft gehad en waarom deze onvoldoende aansluiten bij wat de leerling nodig heeft.

- Kwalitatief goed en volledig geëvalueerd OPP
- Onderbouwde verkenning van de mogelijkheden binnen een andere reguliere PO- of VO-setting, waarbij vanuit de ondersteuningsbehoeften van de leerling expliciet is onderzocht welke onderwijscontext het beste aansluit bij verdere ontwikkeling en participatie.
- Criteria S(B)O/VSO staan op de [website](#).

Begrippenlijst:

Afkorting	
TLV	Toelaatbaarheidsverklaring
SWV	Samenwerkingsverband
BPO	Begeleider Passend Onderwijs
OS	Onderwijsspecialist

Bijlage

Het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) als basis

Bij individuele arrangementsaanvragen is het geëvalueerde OPP hét centrale document. Het OPP dient een volledig en helder beeld te geven van de ondersteuningsbehoeften, de reeds ingezette ondersteuning (denk mede aan de school- en groepsarrangementen), de opbrengsten daarvan en mogelijk als onderbouwing waarom aanvullende ondersteuning nodig is. Het OPP is niet slechts een administratieve vereiste, maar vormt de kwalitatieve onderbouwing voor een doel- en rechtmatige inzet van middelen.

De Handelingsgerichte Cyclus (HGW)

Een krachtig OPP maakt de regie van de school zichtbaar via de **HGW-cyclus**. Het document dient aan te tonen:

- Welke ondersteuning reeds is ingezet binnen de basisondersteuning (zoals school- of groepsarrangementen), minimaal 6-8 weken.
- Wat de feitelijke opbrengsten en effecten van deze eerdere interventies waren.
- Waarom aanvullende ondersteuning noodzakelijk is om het handelen van de docent te versterken en de onderwijscontext inclusiever te maken.

Inhoudelijke vereisten voor een integraal beeld

Om een aanvraag zorgvuldig te kunnen beoordelen, moeten de volgende elementen in het OPP herkenbaar zijn:

- **Integratieve beeldvorming:** Een analyse van de wisselwerking tussen belemmerende en bevorderende factoren (leerling, school en thuis) in relatie tot het verwachte uitstroomperspectief.
- **Focus op versterken:** Ondersteuningsbehoeften die niet alleen gericht zijn op de leerling, maar ook op de vaardigheden van de docent en de samenwerking met ouders.
- **Hoorrecht en instemming:** De zienswijze van de leerling en de actieve betrokkenheid van ouders moeten expliciet zichtbaar zijn. Voor het handelingsdeel is instemming van ouders een wettelijke vereiste.

Wanneer het OPP onvoldoende informatie bevat om de aanvraag zorgvuldig te beoordelen, kan de aanvraag worden teruggezet of afgewezen. De collega's van het samenwerkingsverband zijn er medeverantwoordelijk voor dat de school een kwalitatief sterke, volledige en goed onderbouwde aanvraag indient.

Handige links:

[Handreiking OPP en veel informatie](#)

[Afwijking onderwijstijd en OPP](#)

Op de website [Steunpunt Passend Onderwijs](#) kan je terecht voor de meest recente wet- en regelgeving rondom Passend Onderwijs (Inclusiever Onderwijs) en voor een voorbeeld OPP en kan je je abonneren op de nieuwsbrief.